

Ellenköszöntő

VISSZHANG - LXVIII. évfolyam, 30. szám, 2024. július 26.

Rényi András (R. A.) írásában (*A színes eminenciás – A 70 éves György Péter köszöntése, ÉS, 2024/29., júl. 19.*) két kifejezés sajátos használata okozott számomra gondot. Egészen múlt hét péntekig abban a hiszemben éltem, hogy tudom, mit jelent az a szó, hogy „köszöntés”, és mikor, kire használható az „agent provocateur” jelzős szerkezet. És ekkor R. A. köszöntőjéből váratlanul kiderült, hogy a „köszöntés” a „hitelrontás” szinonimája, „ellenköszöntés”, vagy éppen szófüzérrel körbevett „provokáció”. Nincs abban persze semmi kifogásolnivaló, ha egyik-másik pályatársunkra vonatkozó rossz véleményünknek nyilvánosan közreadott jellemzésben adunk hangot. Azonban – megkockáztatom – nem igazán ízléses, ha erre egy úgynevezett „köszöntő cikkben” kerítünk sort. Az „ünnepelt” ugyanis nem kérheti ki magának a „kedves” szavakat.

Aggályosnak tartom az „intellektuális agent provocateur” formula használatát is. Ez a kifejezés, még ha jelentését nem betű szerint értelmezzük is, meglehetősen sikamlós terepre csalja az olvasókat. R. A. szerint György Péter (GY. P.) „(...) aligha hitt a »független értelmiség« és a »civil társadalom« idealista mítoszaiban, ezért kezdettől fogva az önérvényesítés hatékonyabb és gyakorlatiasabb útjait is kereste”. Aki az elmúlt fél évszázadban Magyarországon élt, az pontosan tudja, hogy az efféle körültekintően fogalmazott kijelentés alkalmas a „felköszöntött” személy tisztességének a kétségbe vonására. Ha demokráciában élnénk, fölérne egy „becsületbírósághoz” intézett följelentéssel. Pedig GY. P. – szemben R. A. sugalmazásával – világéletében *független értelmiségi* volt, méghozzá az a furcsán független fajzat, aki sosem titkolta, hogy kivel, mikor, milyen cél érdekében hajlandó alkalmi szövetségre lépni, tartozzon az illető a mindenkori kormányzathoz vagy az ellenzéki oldalhoz. Eltérően a „színes” vagy „szürke” eminenciások pártos vagy párton kívüli seregétől, ő nem a háttérből, nem megbújva, nem a hatalom sáncai mögött lapulva avatkozott a „folyamatokba”, hanem elmondta, leírta, hogy mit és miért tart *adott pillanatban* a legfontosabbnak.

Hogy közben provokált, ellenfeleket, ellenségeket szerzett? Ez természetes. Mint ahogyan az is, hogy bizonyára nem volt mindig igaza. (Kinek van mindig igaza?) Az már meglepőbb, hogy megérte-megérhette a 70. születésnapját az az ember, aki örömét leltele a hadakozásban, aki nem próbál mások szája íze szerint élni. Ezért én, ellentétben R. A.-val, nem biztatom Gy. P.-t a közügyektől (a Neki fontos közügyektől) való visszavonulásra. Addig jó nekünk, amíg vele vitatkozunk.